

vrijdag 22 december 2023

Regio **3****HISTORIE** Op zeker twintig plekken in Velsen komen nog herdenkingsstenen

Veertig Stolpersteine voor omgekomen Joden

In 2018 werden al vijftien Stolpersteine gelegd voor Huize Dina in Santpoort-Zuid. De komende jaren komen nog eens veertig herdenkingsstenen voor woningen van omgekomen Joodse Velsenaren.

Frans van den Berg
frans.vanden.berg@mediahuis.nl

Velsen ■ Motor achter deze actie is Trudi Bos. Zij kwam dit voorjaar met het boek 'Op zoek naar een plaats om thuis te komen', over de geschiedenis van de Joodse inwoners van Velsen. „Ik ben daarmee begonnen nadat ik in 2017 het boek over de Velsel Affaire, over verraden verzetsmensen, las. Ik vroeg me toen af waarom er zo weinig bekend is over de Joodse gemeenschap in Velsen.”

Zo wist bijna niemand het verhaal over Huize Dina aan de Duinlustparkweg in Santpoort-Zuid. Dat was vanaf 1930 een tehuis voor Joodse meisjes. In maart 1942 pakten de Duitsers de vijftien meisjes op. Begin 1943 werden ze vanuit Amsterdam overgebracht naar kamp Westerbork. Uiteindelijk werden twaalf van hen in Sobibor vermoord, drie in Auschwitz.

Tegenwoordig is het een dubbel woonhuis. In oktober 2018 werden, op initiatief van Historische Kring Velsen, al vijftien zogenaamde 'Struikelstenen' bij het huis gelegd ter nagedachtenis aan de vijftien meisjes. Dit gebeurde door de Duitse initiatiefnemer van de 'Stolpersteine' Gunther Demnig. De stenen bleken echter regelmatig vragen op te roepen bij omwonenden en passanten. Daarom besloot Comité 4 en 5 mei Velsen samen met de gemeente Velsen er dit voorjaar een infopaneel te plaatsen.

Nog veertig

Voor het team 'Joods Velsen', dat een onderdeel is van de Historische Kring Velsen, was daarmee de kous niet af. „Er zijn nog veertig Joodse Velsenaren die zijn vermoord tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het zou mooi zijn wanneer we voor die mensen ook nog een Stolpersteine voor hun voormalige woning kunnen leggen ter nagedachtenis”, licht Bos het plan toe.

Bij de gemeente Velsen werd gevraagd om een bijdrage van 5.280 euro voor de aanschaf van de stenen en tot verrassing van de werkgroep is dat al binnen enkele weken toegekend. Daarnaast is nog geld nodig voor de ceremonies en soms het laten overkomen van familieleden.

Het plaatsen gaat niet in één keer, maar verspreid over de komende jaren. „Er is namelijk nog heel wat uit-

Gunther Demnig plaatste in 2018 eigenhandig 15 stenen voor de vermoorde meisjes uit opvanghuis Huize Dina.

ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS

„Eerst
gesprekken
met huidige
bewoners van
die woningen

Maar bovenal wil Bos het eerst goed afstemmen met de huidige bewoners van die huizen. Zij wil voorkomen dat zoals in Aardenhout eerder dit jaar gebeurde er verzet kwam tegen het plaatsen van de stenen in de stoep.

„De huidige bewoners kennen die geschiedenis meestal niet. We willen ze goed informeren, het verhaal van die Joodse bewoners vertellen en overleggen over de plek waar de stenen moeten komen. Dat vergt tijd en daarom zijn we nog wel even zoet mee. Ik schat in dat het totaal om twintig adressen gaat.”

De eerste stenen zijn overigens al besteld en zullen halverwege volgend jaar klaar zijn. Gunther Demnig heeft al laten weten daarbij aanwezig te willen zijn. „De eerste is voor de Kanaalstraat in Oud-IJmuiden. Met die huidige bewoner heb ik al overleg gehad. Dat is namelijk Jacob Bron, de directeur van de Stadschouwburg. Ook met de huidige bewoners van Huygenstraat is al overleg gevoerd”, kan Bos melden.

Sobibor

Aan de Kanaalstraat 63 woonde het echtpaar Van Praag. Gerrit van Praag was winkelleigenaar in IJmuiden. Op 20 maart 1943 kwam hij in het vernietigingskamp Sobibor om het leven. Zijn vrouw Jokeva kwam in hetzelfde kamp op 4 juni 1943 aan haar einde.

Aan de Huygenstraat 10 A in

Trudi Bos schreef het boek over de Joden van Velsen. ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS

IJmuiden woonde het gezin Hamburger. Salomon Hamburger was vishandelaar en kwam op 4 juni 1943 in Sobibor om het leven. Hij had drie dochters en een zoon. Twee dochters hebben de Tweede Wereldoorlog overleefd. Zoon Henri en dochter Alida werden wel vermoord. „Een van de dochters is in de Verenigde Staten gaan wonen en kreeg daar een zoon”, ontdekte Bos bij het maken van haar boek. „Met die zoon, die nu in Boston woont,

ben ik in contact gekomen. Hij heeft al aangeboden ook geld te doneren voor het Stolpersteineproject, net als familieleden van Van Praag willen doen.”

Overigens liggen er in Velsen-Noord ook stenen op het herdenkingswandelpad. Die zijn ter nagedachtenis van de 65 mannen die werden opgepakt in Velsen-Noord en hun leven verloren na de razzia. Eén steen is een echte Stolpersteine, de andere zijn messing plaatjes.